

DOCUMENTE PRIVIND PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE DIN SUD-VESTUL TRANSILVANIEI, ÎN RĂZBOIUL ANTIFASCIST, ÎN PERIOADA 23-31 AUGUST 1944

Valeriu A. Giuran
Mia-Maria Giuran

Cercetarea sistematică și redarea amănunțită printr-un ansamblu unitar de documente militare, emise de la nivelul diferitelor eșaloane, cu precădere din câmpul tactic, a participării Armatei Române din sud-vestul Transilvaniei în războiul antifascist, începând din primul moment al anunțării actului istoric de la 23 august 1944, inițial la reușita operației strategice de acoperire a frontierelor și ulterior la îndeplinirea importantelor operațiuni în care au fost angajate în zonele stabilite, implicit activitatea susținută depusă pentru susținerea frontului, se detașează ca importanță și apare de cert interes și stringentă necesitate ¹.

Potrivit prevederilor Directivei operative (București la 23 august 1944), semnată de Șeful Marelui Stat Major, Generalul de Divizie Adj. Gh. Mihail "numit prin înalta încredere a Majestății Sale" ² Regele Mihail I, precum și a unor ordine în completare (ex. ordinul circular, telegrafic, cifrat, nr. 678.567 din 23 august 1944 dat de asemenea de Șeful Marelui Stat Major, General Adjutant Gh. Mihail ³, sunt precizate misiunile operative și unele activități cu detaliile necesare.

Se remarcă importanța majoră acordată Corpului 6 Teritorial (comandat la 23 august 1944, General de Divizie Gheorghe Stavrescu) ⁴.

Trebuie subliniat faptul, menționat în lucrări de specialitate, că în cadrul desfășurării strategice, acțiune esențială având un caracter complex ⁵, operația de acoperire a fost executată cu promptitudine de Armata Română "din momentul participării sale la războiul antihitlerist" ⁶ remarcându-se "ingeniozitatea deosebită a organizării și realizării" ⁷.

De asemenea este relevant faptul că s-a acordat o atenție sporită apărării zonelor și a obiectivelor industriale prin folosirea judicioasă a forțelor și mijloacelor ⁸ având în vedere și măsurile necesare, în raport de disponibilități, funcție de caz și condiții, pentru "întrebuințarea eșalonului doi în luptă" ⁹. S-a menționat că "modul cum a fost

---

1. Arhiva Ministerului Apărării Naționale, Marele Stat major, (în continuare: A.M.Ap.N.), fond 1, dos. nr. 221, 222, 224, 226, 228; fond 948, dos. nr. 838; fond 352, dos. nr. 18; fond 353, dos. nr. 22; fond 357, dos. nr. 2.

2. Ibidem, fond 948, dos. nr. 838, f. 34-39.

3. Ibidem, dos. nr. 1181, f. 3.

4. Ibidem, fond 352, dos. nr. 18.

5. Ibidem, fond 1, dos. nr. 221, 224, 226; Colonel (r) dr. Valentin Arsenie, Colonel Mihail-Constantin Cornăjeanu, Desfășurarea strategică, București, 1990, p. 34.

6. General-locotenent Gheorghe Logofătu ș.s., Elemente de strategie militară, București, 1975, p. 216.

7. Ibidem.

8. A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, dos. nr. 224.

9. Ibidem, Colonel Vincențiu Cojan, Întrebuințarea eșalonului doi în luptă, București 1990, p. 112-115.

concepută și organizată acoperirea în Transilvania și Banat¹⁰ de către forțele din subordinea Armatei I-a române (comandant General de Corp de Armată Nicolae Macici iar șef de Stat major General Adjutant M. Andronescu), constituie "un caz unic în istoria războaielor, rezultat al unei analize științifice a condițiilor concrete existente în acest spațiu geografic la acea dată"¹¹.

Începând de la 23 august 1944, Armata Română a format în Transilvania și Banat un nou front împotriva Wehrmachtului, fapt care a avut implicații majore asupra desfășurării operațiilor militare din perioada imediat următoare în această parte a țării. Prin acțiunea fermă și unitară a Armatei I-a române în această importantă arie geografică (Banat și Transilvania având o remarcabilă lungime a frontului) a fost dezechilibrat sistemul de apărare al adversarului, izolate și paralizate formațiile, comandamentele și trupele aflate pe teritoriul țării ne mai având posibilitatea de a primi întăriri, mărită vulnerabilitatea unor sectoare, artere de circulație și localități mai importante din zonele ocupate de inamic, afectată major activitatea logistică a acestuia și s-a modificat raportul de forțe angajate în această parte a frontului din Europa, prin intrarea în acțiune a Armatei Române alături de Coaliția Națiunilor Unite.

Misiunile dificile încredințate Armatei I-a Române au fost îndeplinite cu operativitate, hotărâre, ingeniozitate și competență¹².

Tinând cont de configurația terenului din zona geografică în care a acționat Corpul 6 Teritorial, de importanța și necesitatea cooperării cu Marile Unități din zonele învecinate, de natura obiectivelor industriale aflate în acest spațiu precum și oportunitatea asigurării apărării acestora, implicit funcționarea lor normală, apare utilă prezentarea unor documente militare care să redea cronologic, unitar, diferite aspecte de la nivelul diverselor eșaloane, până la detaliile din câmpul tactic, spre a se reliefa în plenitudinea sa efortul depus de militarii români de toate gradele și armele, pentru îndeplinirea misiunilor încredințate.

Prin intermediul acestei lucrări, sunt prezentate cronologic 56 diverse documente militare (din categoria Jurnale de operații provenind de la nivelul diferitelor eșaloane, atât de comandă, cât, mai ales de execuție)¹³.

Publicarea unor documente militare, grupate cronologic pe zone geografice și perioade din itinerariul eroic străbătut de Marile Unități și unitățile din subordine ale Armatei Române (ex. din Banat, Crișana, sud-vestul Transilvaniei, Oltenia etc.), începând de la 23 august 1944, care să cuprindă o arie informațională cât mai largă se detașează ca importantă¹⁴. Se conferă astfel posibilitatea evidențierii unor detalii din care se pot

10. Colonel I. Cușea, Armata Română în lupta pentru libertate, independență și unitate politică, în vol. Unitate și continuitate în istoria poporului român, București, 1968, p. 373.

11. Ibidem.

12. A.M.A.P.N., fond 1, dos. nr. 221,222,224.

13. Ibidem, fond 352, dos. nr. 18.

14. Viorel Faur, Ioan Marinescu, Valeriu A. Gluran, Documente și memorii privind luptele pentru eliberarea Banatului și Crișanei /august-octombrie 1944/, în "CRISIA", vol IX, 1979, p. 589-720; Viorel Faur, Valeriu A. Gluran, Documente și memorii privind luptele pentru eliberarea Banatului și Crișanei (august-octombrie 1944) (I), în "CRISIA", vol XI, 1981, p. 259-319; Viorel Faur, Valeriu A. Gluran, Documente privind contribuția Diviziei 3 Munte la eliberarea Bihorului (I), în "CRISIA", vol XIII, 1983, p. 315-422; Viorel Faur, Valeriu A. Gluran, Documente privind contribuția Diviziei 3 Munte la eliberarea Bihorului (II), în "CRISIA", vol. XIV, 1984, p. 151-283; Viorel Faur, Valeriu A. Gluran, Documente privind contribuția Diviziei "Tudor Vladimirescu" la eliberarea Bihorului (I), în "OPŢISIA", vol. XV, 1985, p. 255-274;

desprinde aspecte semnificative, de certă valoare, pentru cunoașterea adecuată a tradițiilor de luptă ale unităților, pentru apărarea pământului strămoșesc precum și eliberarea unor teritorii de pe vatra străbună, vremelnic cotoprite.

Documentele (extrasele) supuse atenției (fără pretenția de a epulza acest filon arhivistic de valoare fundamentală), provin din diferite Jumale de operații: ale Comandamentului Armatei 1 Române, Corpul 6 Teritorial, Divizia 2 Munte, Batalioanele 9, 10, 16 Vânători Munte, Divizionul 4 Tunuri Munte, Școala de Subofițeri de rezervă de infanterie Galați. Sunt etalate astfel informații din câmpul tactic (cu preponderență), care evidențiază constant și susținut preocupările pentru apărarea teritoriului (ținând cont mai ales de importanța strategică a Depresiunii Hațegului¹⁵, pentru paza din zonă, în vederea desfășurării normale a diverselor activități și servicii în teritoriu precum și paza aeroportului, care a fost de reală necesitate în faza imediat următoare pentru desfășurarea activităților rezultând din misiunile stabilite Corpului 1 Aerian Român etc. Unele date au fost supuse atenției în setul de documente militare privind acțiunile de luptă din spațiul aerian al actualului județ Caraș-Severin, în special în septembrie 1944, la care au participat formații de avioane din componența Corpului 1 aerian român¹⁶.

Din extrasele redactate se remarcă preocuparea pentru organizarea apărării (reține atenția că unele unități erau formate din recruți în faza de instruire); ordinele date pentru deplasarea diverselor subunități în raport de necesități, capacitatea de comandă și execuție, unitatea de voință și acțiune pentru îndeplinirea operativă a ordinelor, atenția acordată de Comandamentul Armatei 1 Române (personal de comandamentul Armatei I-a, General de Corp de Armată Nicolae Macici) pentru asigurarea unei cât mai bune organizări a apărării precum și pregătirii pentru desfășurarea următoarelor operațiuni militare.

Fixarea în timp și spațiu prin intermediul documentelor a acțiunilor de luptă la care au participat Marile Unități (implicit toate unitățile și subunitățile din componență), care au acționat în partea de sud-vest a Transilvaniei începând de la 23 august 1944, în războiul antifascist, apare de cert interes. Se asemenea ar fi oportună alcătuirea unei CRONICI DOCUMENTARE PRIVIND APORTUL ARMATEI ROMÂNE DE PE MELEAGURILE HUNEDORENE ȘI ÎNVECINATE, ÎN RĂZBOIUL ANTIFASCIST, ÎN DRUMUL DE LUPTĂ STRĂBĂTUT DE LA 23 AUGUST 1944 ȘI PÎNĂ LA VICTORIA FINALĂ.

Prezenta lucrare (segment limitat) se constituie ca un modest omagiu adus generației de militari români de toate armele și gradele, care au fost prezenți la datorie, îndeplinind cu strălucit succes misiunile succesiv încredințate în partea de sud-vest a Transilvaniei, începând de la 23 august 1944.

¹⁰ Viorel Faur, Valeriu A. Giuran, Documente privind contribuția Diviziei "Tudor Vladimirescu" la eliberarea Bihorului" (II), în "CRISIA", vol XVI, 1986, p. 233-206; Valeriu A. Giuran, Documente privind contribuția Armatei Române din Banat în războiul antihitlerist, în octombrie 1944 (I), în "BANATICA" vol. IX, 1987, p. 467-478; Valeriu A. Giuran, Documente privind participarea Diviziei 2 Infanterie Instrucție în războiul antihitlerist pentru apărarea zonei de sud a Olteniei (I), (27-31 august 1944), în "OLTENIA" -STUDII ȘI COMUNICĂRI- vol. VII-VIII, 1908- 1963, p. 117-121.

¹⁵ Constantin Căzănișteanu, Depresiunea Hațegului, reșed militar național în concepția strategică a Comandamentului român în cursul insurecției naționale 23-31 august 1944), în "SARGETIA", vol XVI-XVII, 1962-1983, p. 515-518.

¹⁶ Valeriu A. Giuran, Maria Mia Giuran, Documente privind acțiuni de luptă în războiul antifascist în spațiul aerian din partea de sud-vest a țării (I) (Zona actualului județ Caraș-Severin în perioada 23 august - 30 septembrie 1944), în "TIBISCUM", vol. VII, 1988, p. 315-327.

I

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
ROMÂNE DIN 23-24 AUGUST 1944**

23-24 august 1944

(...) Misiunea Armatei 1-a

(...) Dispozitiv și misiuni

(...) 2. Corpul 7 Teritorial, dispunând de E.N.I./C.7 T., Div. 1 Inf., P.S.; Div. 1 Cav. P.S.; Div. 9 Cav. P.S., Div. 3 Munte întărită cu cele 6 Batalioane Fixe Regionale: Someș, Arleş, Bihor, Cluj, Codru, și Grăniceril din sector.

a. Va garanta frontiera actuală contra atacurilor locale și de bande.

b. Atacat de forțe mult superioare, va apăra direcțiunile care converg către zona Deva- Orăștie- Hațeg, rezistând în special pe aliniamentele: Timișoara- Arad- Răbăgani- Bellș; Radna- Ineu; Lugoș- Căprușa- Buteni- Beiuș; Voislova- Săvârșin- Gurahonț- Vașcău.

c. Silit să continue retragerea își vor regrupa forțele în zona Deva- Simeria- Hunedoara pentru a rezista pe Mureș cu fața la nord, în legătură la est cu Corpul 6 Teritorial, interzicând totodată defileul Bistrel către Voislova.

d. Va asigura paza internă în zona sa de acțiune inclusiv întregul jud. Hunedoara.

3. Corpul 6 Teritorial, dispunând de E.N.I./C.6.T./P.S., Div. 2 Munte P.S., DIV. 20 Inf. P.S. și Grăniceril din sector:

a. Va garanta frontiera contra atacurilor locale sau de bande.

b. Atacat de forțe mult superioare va apăra direcțiunile care converg către zona Deva- Orăștie- Hațeg, rezistând succesiv pe aliniamentele: Turda- Luduș- Ogra- Pd. Bahnea; Mirăslău- Mureșul- Târnăveni- Dumbrăveni- Sighișoara; Teiuș- Blaj- Copșa Mică- Agnita.

c. Silit să continue retragerea își va regrupa forțele în zona Orăștiei pentru a rezista pe Mureș cu fața la nord, în legătură la vest cu C(orpul) 7 T(eritorial) interzicând totodată pătrunderile prin Valea Mureșului dinspre est.

d. Va asigura paza internă în zona sa de acțiune, inclusiv întregul jud. Sibiu.

4. Centrul de Instrucție Infanterie: (...).

Arhiva Ministerului Apărării Naționale, (în continuare: A.M.Ap.N.) fond 1, dos. nr. 221, f. 2-7

II

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI CORPULUI VI
TERITORIAL, DIN 23 AUGUST 1944**

23 august (1944)

(...) Comandamentul are misiunea de pază teritoriului și menținerea ordinii interne în cele 6 județe, care constituiesc teritoriul C(orpului) 6 T(eritorial): Sibiu, Făgăraș, Alba, Cluj-- Turda, Târnava Mică și Târnava Mare. În acest scop, Comandamentul are la

dispoziția sa toate unitățile și formațiunile de servicii aflate pe teritoriul, indiferent cărui organ de mobilizare aparțin. (...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 1

III

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 23 AUGUST 1944

ZIUA DE 23 AUGUST 1944

I. SITUAȚIA DIVIZIEI: Schița nr. 1

II. OPERAȚIUNI

(...) După ce Domnul General Comandant dă indicații asupra situației, se iau primele măsuri:

- Se ordonă subsectoarelor să pună în aplicare planurile de acțiune pentru asigurarea ordinii interne, întărind paza edificilor publice și stabilimentelor militare și pregătind unitățile pentru intervenții în caz de dezordine.

- Se ordonă baricadarea localităților la bariere pentru a interzice circulația militarilor germani.

L.S. Seful Biroulului 3 operații

Căpitan St. Dăncuș

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 43, f. 1

IV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL ȘCOALEI DE SUBOFIȚERI DE REZERVĂ DE INFANTERIE GALAȚI

Dare de seamă

asupra activității Școlii pe timpul de la 23 VIII-9 X 1944 (...) Două companii din școală au fost întrebunțate în mod preventiv pentru paza Aeroportului Balomir, timp de 3 zile până când trupele germane au părăsit acest aerodrom / 24-27 VIII / iar alte 3 companii pentru paza Uzinelor Cugir. În continuare o companie a executat paza aceluiaș (a)eroport încă 4 zile contra eventualelor debarcări de parașutiști / 28-31 VIII / precum și a Uzinelor Cugir, cu cele 3 companii.

2. Școala se află cantonată cu:

- Comanda, Batalionul II Elevi, seria 1944 și Compania Depozit în Cazarma Regimentului 92 Inf. Gr. Murte, Orăștie.

- Batalionul I Elevi, seria 1943 în comuna Romos la 6 km de Orăștie.

3. Pentru operațiile de la punctul 1 și deplasările succesive, Instrucția s-a întrerupt timp de o săptămână. (...).

A.M.Ap.N., fond 1439, dos. nr. 1, f. 14

V

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI CORPULUI VI
TERITORIAL, DIN 24 AUGUST 1944

24 august (1944)

(...) La ora 12 se primește de la M.St.M., ordinul de operații Nr. 678.573 din 24 aug. 1945 (1944) /în copie/:

1. Situația generală cea comunicată prin ordnul nr. 678.563 din 24 august a.c.

2. În cazul că forțe Germane sau Ungare încearcă să pătrundă din afară pe teritoriul nostru, Corpul 6 Teritorial rămânând subordonat operativ Armatei 1-a/ Sibiu/ are misiunea:

a) Să garanteze frontiera actuală contra atacurilor locale sau de bande, în sectorul limitat: la vest: Gilău- Buru- Poiana Aiudului / toate inclusiv/, Zlatna- Simeria- Hațeg / toate exclusiv/; la est: Vânători / exclusiv/- Agnita/ inclusiv/.

b) Atacat de forțe mult superioare apără direcțiunile care converg către zona Deva- Orăștie- Hațeg, rezistând succesiv în special pe aliniamentele: Turda- Luduș- Ogra- Pd. BahneA, Mirăslău- Mureșul- Târnăveni- Dumbrăveni- Sighișoara; Teiuș- Blaj- Copșa Mică- Agnita.

(...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 5

VI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚIUNI AL CORPULUI 7 TERITORIAL, BIROUL 2, DIN
24 AUGUST 1944

CORPUL VII TERITORIAL

Stat Major, Biroul 3 operații

JURNAL DE OPERAȚIUNI

24-august 1944

(...) I. Misiunea

a) C(orpul) 7 Teritorial sub ordinele Armatei 1-a are misiunea:

- să garanteze frontiera actuală contra atacurilor locale și de bandă în sectorul limitat la sud: Deta, Bocșa Montană, Caransebeș /toate exclusiv/. La est: Gilău, Burul, Poiana Aiudului / toate exclusiv/, Zlatna, Simeria, Hațeg / toate inclusiv /.

b) Atacat de forțe mult superioare, va apăra direcțiunile care converg către zona Deva, Orăștie, Hațeg rezistând succesiv în special pe aliniamentele: Arad- Timișoara; Răbăgani- Beliș- Radna; Beiuș- Buteni- Lugoj; Voislova- Săvârșin- Gurahonț- Vașcău.

c) Silit de dinamic, va continua retragerea.pentru ca apoi, regrupându-și forțele în zona Deva. Simeria, Hunedoara să reziste pe Mureș cu fața la nord, în legătură cu C(orpul) 6 Teritorial care interzice defileul Bistra către Voislova. (...).

A.M.Ap.N., fond 353, dos. nr. 22, f. 2

VII

ORDINUL SPECIAL Nr. 4 DIN 24 AUGUST 1944, ORA 13,25 TRANSMIS TELEFONIC DE
CORPUL VI TERITORIAL, DIVIZIEI 2 MUNTE

Sibiu, 24 VIII, ora 13,25

ORDIN SPECIAL Nr. 4

1. Cu începere de la primirea prezentului ordin intrați în subordinile C(orpului) 6 T(eritorial).

2. Divizia 2 Munte, mai puțin forțele de la Aiud / Batal(ionul) 8 Vt. (Vânători) Mte(munte), Batal(ionul) 1 Pion(eri) Mte(Munte), Divizionul 5 Tunuri Munte/, care acționează sub ordinele Generalului Visarion, are misiunea să interzică orice pătrundere inamică pe direcția Vințul de Jos- Orăștie- Valea Streiului. Va închide defileul Mureșului organizând o poziție în zona: înălțimile imediat n(ord)- e(st) Cieman, pâraul Pet și înălțimile imediat est Orăștie- Căstău. Majoritatea forțelor la sud.

3. Recunoașterea poziției începe imediat. Intrarea în dispozitiv imediat.

4. P(unct) C(omandă) C(orpul) 6 T(eritorial) la Sibiu, ulterior Alba Iulia / se va da ordin la timp /.

P(unct) C(omandă) Div(izie) 2 Munte-inițial Orăștie.

5. Urmează ordin de operații.

COMANDANTUL CORPULUI VI TERITORIAL

General de Divizie Gh. Stavrescu

(...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 9

VIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944

Ziua de 24 august 1944

P(unct) C(omandă) Divizie: Deva.

I. Situația Diviziei: Neschimbată

II. Operațiuni:

(...) 3. La ora 00,58 Subsectorul de Pază Orăștie raportează că în cadrul măsurilor ordonate de Divizie a luat următoarele măsuri:

a. Batalionul de Elevi din Școala Subof(îteri) rezervă din Romos dislocă începând de la ora 01,30 trei Companii la Cugir pentru paza Uzinelor de armament și una Companie la Balomirul de Câmp pentru paza aeroportului.

b. Regimentul) 92 Infanterie Orăștie dispune de cele 2 Batalioane dispersate și care vin în Orăștie astfel:

- Un Batalion face paza Uzinelor Astra cu 1 Companie, cu a doua Companie face poliție în oraș și paza edificiilor publice iar cu a treia Companie barează intrarea de est în oraș și păzește gara. - Un Batalion, rezerva subsectorului în cazarmă. 4. La ora 01,00 se primește o telegramă /fără număr, înregistrată la 36334, Dosar 31/11 /, a Corp. 7 Teritorial care ordonă să se ia măsurile de siguranță prevăzute în planul de ordine internă și unitățile să fie gata a interveni pentru orice acțiune.

Se raportează Corpului 7 Teritorial că până la orele 01,00 au fost luate în întregime toate măsurile prevăzute în planul de ordine internă (...).

5. La ora 01,35 se ordonă Cercului Teritorial Hunedoara să formeze pe întreg teritoriul Județului, coloanele de transport auto și hipo, prevăzute în planul de ordine internă. (...).

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 4-5

IX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANIĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944 24 august 1944

Timp frumos. Comandantul Batalionului 9 V(ânători) Munte, Locot. Colonel Vasile Paraschivescu însoțit fiind de Seful Bir. operații cpt. Baclanu Costache, pe la orele 15 pleacă la recunoașterea ordonată la Orăștie.

Ajung la Orăștie în seara zilei de 24 au. 1944, unde iau contact cu Dl. Comandant al Diviziei 2-a Munte și al Grupului 5 V(ânători) Munte, stabilindu-se sectorul Batalionului 9 V(ânători) Munte.

Căpitanul Bacalu Costache se înapoiază la Vulcan în cursul nopții de 24/25 august 1944, Batalionul 9 V(ânători) munte având ordin să îmbarce la tren, pentru a fi transportat la Orăștie, în (și) așezat în dispozitiv.

În cursul acestei nopți, Batalionul face toate pregătirile în vederea îmbarcării, astfel că înspre dimineață tot Batalionul este îmbarcat, gata de plecare.

A.M.Ap.N., fond 149, dos. nr. 1, f. 157

X

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI DE MUNTE, DIN COMPONENTA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944 24 august 1944

Conform ordinului telefonic al Diviziei 2-Munte din 24 VIII 1944, Batalionul se organizează operativ pe 4 Companii: una Companie Comandă, două Companii pușcași și una Companie Armament greu. Companiile de pușcași organizate pe patru plotoane. Hrana asigurată pe 3 zile. Unități de foc: 2. Recunoașterile Batalionului, se vor găsi azi la ora 16, 31 la (i)eșirea de n(ord)-e(st) Orăștie. Unu- două camioane pentru aprovizionări, muniție etc.

4 Recunoașterea Batalionului / Comandantul, Adjutantul și subofițerul de la operații/ se deplasează cu mașina până la eşirea n(ord)- e(st) Orăștie, unde se ia contact cu Comandamentul Diviziei 2 Munte.

Batalionului i se dă sectorul de apărare / schița/. Se fac recunoașterile necesare: gata la ora 19,45. Batalionul se pregătește pentru îmbarcare în tren. Batalionul pleacă cu 16 ofițeri, 18 subofițeri, 545 trupă, 106 cai, 30 căruțe, 439 puști, 28 pistoale mitr(alieră), 4 mitraliere, 4 aruncătoare 60 mm și 4 aruncătoare 81,04 (81,4) mm.

Comandantul Bat(alionului) 16 V(ânători) Munte
 Maior Emiļ Scridon

Ofițer cu operațiile
 Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 171

XI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944 24 august 1944

Conform ordinului telefonic al Diviziei 2 Munte, Divizionul 4 Tunuri Munte organizează o secție de tunuri și o baterie de pușcași care cu începere de la orele 18,30 este gata să se deplaseze la ordin.

Efective: ofițeri 5, subofițeri 4, trupă 177, cai 49, căruțe 11, tunuri 2,

puști mitraliere 2. A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 1

XII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-A ROMÂNIA, DIN 25 AUGUST 1944 25 august 1944

I. SITUAȚIA LA ÎNCEPUTUL ZILEI

a. Trupele amice.

În curs de realizarea dispozitivului și a măsurilor ordonate de Marele Stat Major cu nr. 678.503/ 24 aug. și nr. 678.573/ 24 august și de Armata 1-a cu nr. 41.558 din 24 august, referitor la garantarea actualei frontiere contra atacurilor locale sau de bande și la asigurarea ordinii interne

(...) Corpul 6 Teritorial

Cu toate forțele sale instalate în zona Turda, Sighișoara, Alba- Iulia. P(unct de) C(omandă) Sibiu.

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, f. 18-19

XIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 23 AUGUST 1944

23 august 1944

(...) Ordinul Armatei 1-a 41.608 din 25 august.

Rog asigurați paza și siguranța aerodromurilor din zona Dvs. Orice avion german izolat sau în grup care au aterizat pe teritoriul român va fi sechestrat și personalul arestat. În caz de nesupunere se va face uz de foc. Artileria antiaeriană reacționează asupra oricărui avion german care survolează teritoriul național.

D(in) O(rdin)

ȘEFUL DE STAT MAJOR

General Adj. /ss/ M. Andronescu

(...)

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 22

XIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

Ziua de 25 august 1944

P(unct de) C(omandă) Divizie. Orăștie, cazarma Reg. 92 Inf(arterie).

I. SITUAȚIA ÎN DIMINEAȚA ZILEI: Schița nr. 1.

II. OPERAȚIUNI

1. În dimineața zilei, la ora 8,10 Domnul General de Divizie Ion Dumitrache, Comandantul Corpului de Munte ordonă în urma celor hotărâte în ajun la Pirotehnia Sadu, unde s-a prezentat M.S. Regelui, Batal(ionul) 9 Vt. (Vânători) Munte să nu mai fie dislocat în zona Orăștie și să rămână în vechea zonă, cu misiunea a închide Valea Jiului, cu grosul / și P.C. / în regiunea Iscroni și 1/3 în Vulcan. Batalionul fiind gata de plecare i s-a dat ordin telefonic în sensul celor de mai sus.

2. La ora 10,00 Comandamentul se deplasează la Orăștie în vederea conducerii operațiunilor în noul sector.

a. Prima grijă a fost instalarea birourilor și a transmisiunilor. b. S-a început urmărirea unităților care sunt în deplasare, Mișcarea lor s-a executat astfel: Btl. 7 Vt. Munte a plecat în ajun din Deva, a sosit la Cigmaul la ora 4,00. Div. (izionul) 4 Tunuri Munte, cu una secție tunuri și una baterie pe jos, a plecat din Hunedoara / pe jos / la ora 0,20 și a ajuns la Orăștie la ora 10,30 Btl. 15 Vt. Munte a plecat din Hărău la ora 1,15 a ajuns la Pricaz la ora 11,00. Grup(ul) 5 Vt. (Vânători) Munte / Comanda și Btl. 10 și 16 Vt. Munte / transportat cu C.F., plecat din Hațeg la ora 10,15 a sosit la Orăștie la ora 15,20.

c. S-a luat contact cu Subsectorul de Pază Orăștie de la care s-a primit dislocarea trupelor din garnizoană. Un Batalion/reg. 92 Inf.; Sc. Subof. rez. Galați, ambele cu misiune în cadrul apărării sectorului.

3. În paralel se lucrează ordinul de operații dat pe baza ordinului de operații nr. 5 al Corpului 6 Teritorial / Dosar nr. 31/(...)

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 10

XV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

Timp frumos. La Orăștie, Comandamentul Batalionului așteaptă să sosească ord(inul) de operații de la Divizia 2-a Munte, care întârzie să sosească. Către orele 10,30, Batalionul primește ordin de la Divizia 2-a Munte, să nu se mai deplaseze la Orăștie, ci să debarca imediat, primind misiunea de a apăra defileul Văii Jiului la Isroni- Livezeni, în cazul unui eventual atac dat de Germani. Batalionul debarcă imediat, înapoiindu-se în cazarmă. În cursul acestei zile se înapoiază și Comandamentul Batalionului de la Orăștie.

A.M.Ap.N., fond 149, dos. nr. 1, f. 157

XVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

La ora 9, Batalionul a început îmbarcarea celor 14 ofițeri, 16 subofițeri, 430 trupă + 30 cai + 5 căruțe. Îmbarcarea a durat 45'. La ora 10,17 a fost plecarea din Hațeg iar la ora 14,20 sosirea în gara Orăștie, unde se face debarcarea. Aceasta a durat 30'.

Batalionul ocupă poziția recunoscută anterior și începe lucrările de sapă, trupa rămânând pe poziție.

Ordinea de bătae și organizarea Batalionului, cea de mai jos. (...).

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 14, f. 1

XVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

Batalionul se îmbarcă la tren în gara Hațeg și ajunge la Orăștie la ora 16, unde debarcă. De aci se pune în marș pentru a ocupa poziția. Se realizează dispozitivul la ora 17,30 și la ora 18 gata de luptă.

Batalionul primește ordinul de operație nr. 1 al Gr(upului) 5 V(ânători) M(unte) în urma căruia se dă următorul ordin de operație:

Ordin de operație:

I. Sunt posibile atacuri ale forțelor Germane și Ungare. Grupul 5 (V.M.) are misiunea să bareze înaintarea inamicului pe șoseaua dreapta șoselei Aurel Vlaicu - Orăștie.

II. Misiunea Bat(alionului) 16 V(ânători) Munte, încadrat la vest B(atalionul) 10 V(ânători) Munte are misiunea să oprească înaintarea inamicului în sectorul limitat la : n(ord)-v(est) 200 m e(st) cota 233 și la s(ud)-e(st) cota 323. Cu efortul pe valea pâraului Stricați.

III. Dispozitiv și misiuni: 1. Traseul poziției / schița/.

2. Dispozitiv / schița/. Misiunea: apărare.

Legături și transmisiuni

P(unct) C(omandă) Batalion / schița /.

Transmisiuni: cu Grupul prin telefon și agenți, cu companiile prin agenți.

Rapoartele operative: în fiecare zi la ora 2 și 16.

Oamenii lucrează la organizarea poziției.

Comandantul Bat. 16 V. Munte

Maior Emil Scridon

Ofițer cu operațiile

Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 171-173

XVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

La orele 0,20 conform ordinului telefonic al Diviziei 2 Munte Detașamentul sub comanda căpitanului Ursu Florea se deplasează de la Hunedoara la Orăștie / eșiera nord-est/ pe itinerariul Hunedoara - Simeria- Orăștie. LA ORELE 10,30. Detașamentul ajunge la Orăștie, unde conform ord. Diviziei 2-a Munte intră în dispozitiv astfel: Secția de tunuri se amplasează în poziție / schița no. 1/ cu misiunea de a întări focul Bat(alionului) 10 V(ânători) M(unte) pe șoseaua Sebeș- Orăștie, în special. Bateria de pușcași, în rezerva grupului 5 Vânători Munte are misiunea să contraatace în direcția cotei 233 pentru a înlătura pătrunderile inamicului.

În baza ord(inului) Diviziei se execută recunoașterile și se intră în poziție, gata de luptă la orele 15,00. Se lucrează la organizarea terenului. Timp frumos.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 1

XIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
ROMÂNE, DIN 26 AUGUST 1944
26 august 1944

I. SITUAȚIA LA ÎNCEPUTUL ZILEI

a. Trupele amice: (...) Toate M(arile) U(nități) în subordine au terminat intrarea în dispozitiv; au continuat să afliască mijloacele de întărire pentru Div. 18 Inf. și C(orpul) I Inf.

b. Inamicul: Cu o situație în spațiu puțin modificată a manifestat atitudini agresive în scopul de a evita pe deoparte dezarmarea lor iar pe de alta de a pune mâna pe aparatul de Stat sau a păstra posturile Dunărene și regiunea Petroliferă .

II. ORDINE DATE PENTRU ZIUA ÎN CURS: (...)

III. DESFĂȘURAREA OPERAȚIILOR

(...) La Corpul 6 Teritorial

A fost dezarmat în gara Ocna Mureșului un tren german sanitar iar la Aiud din 3 tancuri debarcate, au fost incendiate 2 iar al treilea capturat în bună stare.

(...) V. STAREA ATMOSFERICĂ: În general timp frumos.

Zona de acțiune a Armatei fiind jumătate din teritoriul țării, este greu de precizat starea atmosferică pe toată întinderea acestei zone. (...).

A.M.Ap.N., fond 1 dos. nr. 221, f. 30

XX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 26 AUGUST
1944
26 august 1944

(...) Corpul 6 Teritorial se găsește în dispozitivul de acoperire realizat conform ordinului de operații nr. 5 din 24 VIII 1944. Unitățile lucrează intens la organizarea terenului și construirea obstacolelor anticar pe direcțiunile importante de pătrundere ale inamicului. Teritoriul a fost curățit de toate trupele și formațiunile germane. Trenurile cu carburanți, echipament, munițiuni etc., ce se găseau în gara Sighișoara, Mediaș și Blaj au fost dirijate cu pază spre Sibiu.

La ora 8: unitățile raportează că: Se găsesc în același dispozitiv. Execută lucrări de organizarea terenului, baricade, amplasamente de arme automate. Nu este nimic se semnalat. (...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 25-26

XXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

Ziua de 26 august 1944

P(unct de) C(omandă) Divizie: Orăștie.

I. Situație: în dimineața zilei, schița anexă 2.

II. Operațiuni:

1. În cursul zilei, unitățile au continuat lucrările de organizarea poziției.

2. Cu nr. 678.586/1944 /Dosar nr. 31/32/, Marele Stat Major ordonă: (...). 4. În seara zilei / ora 20,10 / s-a primit următorul ordin / înregistrat cu nr. 10.027, Dosar nr. 31/21:

CORPUL 6 TERITORIAL

Stat major, Bir(oul) 3

P(unct) C(omandă) AILBA IULIA

26 august 1944

ORDIN SPECIAL nr. 7

1. Deplasați imediat cu C.F. un Batalion V.M. din Orăștie la Dunbrăveni.

2. Transportul prin grija Diviziei și a intervenției Corp(ului) 6 Teritorial.

3. Batalionul are misiunea de a intercepta Valea Târnavă Mare, ocupând poziție în regiunea Dumbrăveni, pentru a respinge atacurile sau de bande. Atacat de forțe superioare, manevrând în retragere, ținând cât mai mult pozițiile din zonele: Dumbrăveni, Mediaș, Țapul, Broșteni, Brașov, după care se va retrage la Orăștie, unde va primi ordine de la Corpul 6 Teritorial.

4. Raportați data îmbarcării și plecării transportului.

D(in) O(rdin)

Șeful de Stat Major, Colonel Atanasiu

La ora 20,45, ordinul a fost transmis Comandamentului Batal(ionului) 7 Vt. Munte care se găsea în rezervă la Orăștie.

Batalionul a început imediat pregătirile în vederea îmbarcării. III, DIVERSE: 1. Starea atmosferică: timp frumos.

2. Starea sanitară: bună.

A.S. Șeful Bir. 3 operații, Căpitan St. Dăncuș.

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 19-20

XXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

26 august 1944

În timpul nopții de 25/26 august 1944, nici un eveniment. În timpul zilei s-a continuat intens la lucrările de sapă și la baricade pe șoseaua Aurel Vlaicu- Orăștie, baricade date în sarcina plotonului de pioneri Slt. rez. Dobrica Petre. Planul de foc a fost adaptat cerințelor terenului. Lucrările și planul de foc au fost văzute în timpul zilei și de D-I Col. Miit Ion, Comand. Grupului 5 V. Munte și de D-I Col. Vartolomeu G., Comandantul Diviziei 2-a Munte. Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 150 dos. nr. 14, f. 4

XXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

26 august 1944

Conform ordinului Diviziei 2 Munte nr. 10010/1944, Batalionul trimite pe Slt. rez. Mărgan Serafim pentru a recunoaște itinerariul /schița/. Pleacă la ora 4 și se înapoiază la ora 20. Oamenii continuă cu lucrările de organizarea teren(ului).(...)

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173

XXIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

26 august 1944

Se continuă lucrările de organizarea terenului cari sunt gata la căderea serii. Nici un eveniment important. Din ord(inul) Diviziei, în subordnile Divizionului intră o baterie de Aruncătoare 120 mm compusă din 4 piese / 3 piese de la Bat. 15 V.M., și una piesă de la Bat. 7 V.M./ Piesele sunt instalate în poziție gata de luptă la orele 18,00. Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 1

XXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
ROMÂNE, DIN 27 AUGUST 1944

27 august 1944

(...) III. DESFĂȘURAREA OPERAȚIUNILOR

a. Inamicul.

În punctele nevralgice semnalate la 26 aug. Germanii au manifestat agresivitate în creștere. Pe restul teritoriului național s- au lăsat dezarmați fără rezistențe însemnate. (...).

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, f. 31-36

XXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 27 AUGUST
1944

27 august 1944

Inamicul. Se confirmă informațiile relativ la întărirea trupelor de frontieră. În curs de sosire noi forțe în zona Cluj și Tg. Mureș. C(orpul) 6 T(eritorial) se găsește în dispozitivul ordonat. Unitățile lucrează intens la organizarea terenului și construirea baricadelor pe comunicațiile principale (...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 36

XXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944

Ziua de 27 august 1944

P(unct) C(omandă) Divizie: Orăștie.

(...) II. OPERAȚIUNI:

1. La ora 5,20 Btl. 7 Vt. Munte îmbarcat în gara Orăștie, a început transportul cu destinația Dumbrăveni, unde a ajuns la ora 13,30. Divizia rămânând fără rezervă, a fost necesar să se aducă în rezervă Diviziei, Compania 1/Btl. 15 Vt. Munte. În acest scop s-a dat ordinul de mai jos (...).

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 22

XXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944
27 august 1944

Dir: informațiuni, sunt posibile incursiuni puternice ale forțelor Germane și
Maghiare dinspre nord, forțând frontiera (...).

A.M.Ap.N., fond 149, dos. nr. 1, f. 153

XXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944

Nici un eveniment în timpul nopții. Se perfectează lucrările de sapă, ele ajungând
la genaliera normală. Lucrările sunt camuflate. Baricada A.T. este gata. Trupa face exerciții
de ocuparea amplasamentelor și de tragere. La ora 10 apare un avion de recunoaștere
german. Se încetează lucrul. Dispozitivul este complet camuflat. Apărarea A.A. intră în
funcțiune. La ora 16, 30, Batalionul a fost inspectat de D-i Sef de Stat Major al Diviziei, D- I.
Lt. Col. Taras C. Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 14, f. 4

XXX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944
27 august 1944

Domnul Comandant al Grupului 5 V. Munte inspectează Batalionul pe poziție. Se
termină lucrările de org(anizarea) terenului.

Comandantul Bat. 16 V. Munte
Maior Emil Scridon

Ofițer cu operațiile
Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173

XXXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944

27 august 1944

Se continuă lucrările de organizarea terenului și camuflarea lucrărilor D-I General Macici, Comandantul Armatei 1-a inspectează dispozitivul Diviziei. În urma dispozițiilor date de D-I General se modifică dispozitivul, împingându-se linia principală cu 1 km., mai înainte. Față de această situație observatoarele Secției de Tunuri și Bateria de Aruncătoare sunt împinse la cota 232 /Halm/. Timpul frumos. În cursul zilei trupa face baie în râul Petz.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 2

XXXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 28 AUGUST
1944

28 august 1944

Inamicul. În aceeași situație, în curs de întărire a grănicerilor de pază, concentrare de forțe în zona Tg. Mureș și Cluj.

C(orpu) 6 T(eritorial) se găsește în situația cunoscută. Unitățile raportează că se continuă cu executarea lucrărilor de organizarea terenului. (...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 41

XXXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944

Ziua de 28 august 1944

P(unct) C(omandă) C(omandă): Orăștie.

I. SITUAȚIA ÎN DIMINEAȚA ZILEI: neschimbată.

II. OPERAȚIUNI: 1. Revizuirea planului de apărare, în raport de forțele rămase după plecarea Btl. 7 Vt. Munte s-a constatat că actuala poziție nu poate fi apărată în bune condițiuni. Pentru aceasta s-a recunoscut o nouă poziție, mai scurtă și mai aproape de un bun obstacol anticar, lângă valea râului Pet. Pentru ocuparea ei s-a dat ordinul de operații de mai jos (...).

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 23

XXXIV

EXTRA DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944

28 august 1944

În timpul nopții au trecut pe la ora 22 două avioane inamice în direcția Simeria. Lucrările fiind gata, trupa execută un program de instrucție / preg. de luptă și de tragere/ în spatele poziției ce ocupă. La ora 11. dispozitivul, planul de foc și lucrările de sapă sunt inspectate de D-l G-ral (General) de C(orp de) Armată Macici N(icolae), Comandantul Armatei 1-a. La ordinul D-lui General Macici, dispozitivul Batalionului se împinge pe șosea, pe linia baricadei A(nti) T(anc)/ 1 km, n(ord)-e(st)/ față de vechea poziție. În urma recunoașterii făcute la teren, cu comandanții de Companii, se intră în d(upă) a(miaza) zilei, pe la ora 14, în noua poziție, cu același dispozitiv. Se încep lucrările de sapă. Trupa urma ca noaptea să fie retrasă de pe poziție, pentru odihnă în marginea de e(st) a orașului Orăștie. Așa se ordonase. Noaptea numai posturi de supraveghere urmând să rămână pe poziție. Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 14, f. 4

XXXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944

28 august 1944

Conform ordinului Diviziei 2 Munte, Batalionul schimbă poziția și se lucrează la org(anizarea) terenului. /schița/. Batalionul cantonează în comuna Romos.

Comandantul Bat. 16 V. Munte
Maior Emil Scridon

Ofițer cu operațiunile
Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173

XXXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944

28 august 1944

Se execută program de instrucție conform ordinului primit de la Grupul 5 Vânători Munte. Bateria comandă, execută instrucție de specialitate. Bateria de tunuri execută instrucția la Aruncătoarele de 120 mm cu care urmează să fie dotat Divizionul, conf(orm) ord. Diviziei 2-a Munte no. 10036/944. Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 2

XXXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28-29 AUGUST 1944
28-29 august 1944

Batalionul rămâne în dispozitivul fixat în ziua de 27 aug. Se primește Ordinul M.St.M., nr. 64.451 cu al Diviziei 2-a Munte nr. 12.252 pentru mobilizarea Batalionului. Se chiamă oamenii aflați la vatră și se trimit echipe pentru rechiziționarea 'cailor și căruțelor, motocicletele.

A.M.Ap.N., fond 149, dos. nr. 1, f. 153

XXXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
ROMÂNE, DIN 29 AUGUST 1944
29 august 1944

(...) II. ORDINE DATE PENTRU ZIUA ÎN CURS

(...) C. Corpului 6 Teritorial

1. Studiați de îndată atacuri locale cu mijloacele de care dispuneți în prezent în scopul: - a cucerii orașele Cluj și Tg. Mureș- ; a culege informații (...). Să va da o importanță deosebită zonei Cluj.

2. Studiul va fi trimis prin curier Armatei până la 1 sept. 1944, ora 8.

Comandantul Armatei 1-a

General de Corp de Armată /ss/ Nic(olae) Macici. (...)

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, f. 52-57

XXXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 29 AUGUST
1944
29 august (1944)

(...) La ora 5,30, se trimite Armatei 1-a raportul operativ nr. 31.065:

1. Nimic de semnalat.

2. Se continuă cu executarea lucrărilor de organizarea terenului și obstacole anticar.

3. Sosită la dispoziția C(orpului) 6 T(eritorial) în Alba Iulia, Bateria 121 Rhm, care în cursul zilei de 29 august va intra în dispozitiv. (...)

A.M.Ap.N., fond 352, dos.nr. 18, f. 46-50

XL

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944
Ziua de 29 august 1944

P(unct) C(omandă) Divizie: Orăștie.

I. SITUAȚIA ÎN DIMINEAȚA ZILEI: Schița nr. 3.

II. OPERAȚIUNI: Unitățile au continuat lucrările pe noua poziție și au făcut instrucție.

III. DIVERSE: 1. Starea atmosferică: timp frumos.

2. Starea sanitară: bună (...).

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 30

XLI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944
29 august 1944, P.C. Batalion

În timpul nopții s-au continuat la lucrările de sapă în noua poziție / conform ord. Diviziei Nr. 10.056 din 28 VIII 1944- dosar nr. 30, pag. 38/. Până la ora 12, lucrările au fost terminate. Genuliere genunchi. În d(upă) a(miaza) zilei, Companiile au făcut instrucție în spatele poziției de apărare. Mai sosește de la Hațeg cpt. Angelescu C., care se încadrează comand(antul) Comp. 2-a + sit. rez. Munteanu E., cu armătura + Plot. Major Brătulescu Petre cu administrația Companiei 2-a, Plot. Maj. Palade Petre cu administrația Companiei Armament Greu, Plot. Botezatu Ion se numește ofițer cu aprovizionarea, Serg. Maj. Codrea Ion comandantul Plot. 1 la Compania 2-a + și 22 căruțe cu 70 cai, 30 samare.

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 14, f.6

XLII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944
29 august 1944

Se termină lucrările de org(anizarea) terenului. Trupa execută program administrativ. (...).

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173

XLIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944
29 august 1944

Se execută program de instrucție pe Baterii. Conf. ord. Diviziei se recunoaște cantonament pentru Divizion în partea de vest a orașului Orăștie, urmând ca trupa să intre în cantonament și numai în caz de alarmă să ocupe pozițiile organizate. S-a(u) executat lucrări de organizare și în special camuflarea lor. S-au făcut exerciții de alarmă pentru ocuparea poziției, trupa fiind în cantonament.

Timpul frumos.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 2

XLIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
ROMÂNE, DIN 30 AUGUST 1944
30 august 1944

I. SITUAȚIA LA ÎNCEPUTUL ZILEI

a) Trupele amice

(...) La C(orpu)l 6 Terit(orial)

Divizia 2 Munte în deplasare din zona Orăștie în zona Vințul de Jos, Lancrâm, Oarda de Jos. Batalionul recruți / Reg. 6 Gr(ăniceri) deplasat de la Alba Iulia la Luduș. Batalionul recruți / R(egimentul) 7 Gr(ăniceri) deplasat de la Alba Iulia în zona Balta Sârmaș, Sărmășel. Batalioanele de Marș 8, 9, 32 deplasate de la Tâlmăciu de la Div(izia) 18 Inf(anterie) la dispoziția Corpului de Mte(Munte). La celelalte M(ari) U(niți)ți nici o schimbare.

(...) II. ORDINE DATE PENTRU ZIUA ÎN CURS

(...) Cu nr. 41.813 din 30 aug., Armata a făcut cunoscut C(orpu)l 6 Teritorial:

1. În zona C(orpu)l 6 T(eritorial) vor debarca și staționa 3

Divizii astfel:

a. Div(izia) 8 (Infanterie) Instr(ucție)

b. Div(izia) 7 (Infanterie) Instr(ucție)

c. Div(izia) 21 (Infanterie) Instr(ucție)

/ ca în ordinale anterioare primite direct de Divizii /

2. Cele 3 Divizii rămân direct sub ordinele Armatei 1-a.

3. Se va păstra secretul asupra aducerii acestor Divizii în zonă.

D(in) O(rdin)

ȘEFUL SECȚIEI III-a, Locot. Col(onel) D.Panaitescu

(...) Pentru orientarea operațiilor vltoare Marele Stat Major a trimis Armatei Directiva operativă nr. 51 / cu nr. 679.200 din 30 aug. 1944 /: DIRECTIVA OPERATIVĂ Nr. 51 PENTRU COMANDAMENTUL ARMATEI 1-a și COMANDANTUL ARMATEI IV-a. (...).

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, f. 58-62

XLV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Inamicul. În ultimele 24 ore inamicul a adus noi forțe pentru întărirea grânicerilor. De asemenea concentrează M(ari) U(nități) la nord în zona Cluj și la est în zona Tg. Mureș. În zona Budești / în fața Intrândului Sărmășel / se semnalează o M(are) U(nitate) mecanizată / 40-50 care de luptă /.

C(orpul) 6 T. cu nr. 31.104/A ora 7, raportează Armatei I-a:

1. Nimic de semnalat.
2. Unitățile execută instrucție și continuă lucrările de organizarea terenului.

D.O.,

Seful de Stat Major, Colonel /ss/ Atanasiu

Armata 1-a cu nr. 41.813 face cunoscut că în zona Ç. 6 T., vor debarca și staționa 3 Divizii (...).

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 51-52

XLVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

Ziua de 30 august 1944

P(unct) C(omandă) Divizie, Orăștie.

I. SITUAȚIA ÎN DIMINEAȚA ZILEI: Neschimbată.

II. OPERAȚIUNI:

1. La ora 13,30 telefonic, Corpul 6 Teritorial ordonă să luăm măsuri în vederea deplasării Diviziei cu trenul într-o altă zonă. Imediat s-a dat ordin telefonic unităților să-și strângă dispozitivul și să se pregătească pentru mișcare.

2. La ora 18,00, se primește ordinul Corpului 6 Teritorial nr. 31.109/1944 / dosar nr. 33/14/, prin care se ordonă deplasarea Diviziei cu trenul în zona Galda de Jos- Vințul de Jos- Lancrâm. Față de distanța de parcurs, lipsa de vagoane în gara Orăștie și timpul necesar îmbarcării, s-a constatat că prin marș pe jos, se poate ajunge mai repede. În această situație, s-a raportat verbal / telefonic/ Corpului 6 Teritorial că vom face deplasarea pe jos, Corpul a aprobat raportul. Pentru mișcare s-a dat ordinul de operații de mai jos(...).

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f.31

XLVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Noaptea trupa a dormit în cantonament/Îz(lera) n(ord)-e(st) Orăștie/, pe poziție rămânând numai 2 posturi de supraveghere, flecare de tăria unei grupe. Înainte de amiază, Companiile au făcut instrucție iar după amiază au executat program administrativ și baie în râul Pet. La ora 21, Batalionul primește ordin de mișcare, de la Grupul 5 V(ânători) M-te(Munte), verbal. La ora 23, Batalionul mășăluiește pe șoseaua Orăștie-Sebeș Alba cu direcția comuna Lancrăm, jud. Alba, unde urmează a cantona. Ordinea de marș: Compania 1-a, Compania Comandă, Compania 2-a și Compania Amament Greu. Pe timpul marșului, nici un Incident și nici un trenard.

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 14, f.6

XLVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Se continuă programul administrativ. La ora 9 subsemnatul, însoțit de adjutant, plecăm la Grup pentru a primi ordine. Se primește ordin ca Batalionul să se deplaseze de la Romos la Orăștie pentru a îmbarca la tren. Batalionul pleacă din Romos la ora 18 și la ora 20 ajunge la n(ord)-est Orăștie unde cantonează.

Comandantul Bat. 16 V. Munte

Maior Emil Scridon

Ofițer cu operațiile

Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173

XLIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

S-a executat instrucție, pe Baterii. După amiază, Bateriile au avut program administrativ. La orele 15,00, conform ord. Diviziei se înaintează cererea de vagoane pentru deplasare. La orele 22, se primește ordin pentru strângerea legăturilor telefonice și pregătirea de marș.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 2

L

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
 COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 AUGUST - 4 SEPTEMBRIE
 1944

30 august - 4 septembrie 1944

Batalionu. rămâne mai departe în același dispozitiv de apărare al Defileului Văii
 Jiului. Se continuă pregătirile în vederea plecării.

A.M.Ap.N., fond 149, dos. nr. 1, f. 153

LI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a
 ROMÂNE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

I. SITUAȚIA LA ÎNCEPUTUL ZILEI

a. Trupele amice

(...) Divizia 2 Munte sosită în zona Lancrâm, Oarda de Jos, Vințul de Jos.

b. Inamicul

Se semnalează trupe germane numeroase pe malul de sud al Dunării în punctele
 Tekia, Milanovăț și Grădiște. Pe terenul de aviație din zona Tg. Mureș au fost aduse 100
 avioane. Forțe de tărle câte un Batalion în zonele Băile Felix /Oradea/ Ghiula și Makó. Între
 Tisa și Mureș/ în zona Verbița. Mocrin, 4 Batalioane/. (...)

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 221, f. 68-69

LII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI VI TERITORIAL, DIN 31 AUGUST
 1944

31 august 1944

În cursul nopții de 30/31 aug. au avut loc schimburi de foc aruncătoare și
 oranduri între trupele maghiare și române pe frontieră. C(orpu)l 6 T(eritorial) în aceeași
 situație cu deosebirea că în cursul nopții de 30/31 august:

-Bat(alionul)/ R(egimentul) 6 Grăniceri, deplasat cu trenul de la Alba Iulia, a sosit
 în dimineața de 31 aug. în zona Luduș cu misiunea prevăzută prin ordinul de operații.

-Bat(alionul) 7 Grăniceri s-a deplasat cu mijloace auto de la Alba Iulia, la Silvașul
 de Câmpie în vederea misiunii ce va executa în ziua de 1 sept.

-Divizia 2 Munte s-a deplasat pe jos din zona Orăștie, ajungând în dimineața de
 31.8.1944 cu Bat(alionul) 15 V(ânători) Mte.(Munte) în Vințul de Jos, Bat(alionul) 16
 V(ânători) Mte(Munte) în pădurea n(ord)-e(st) Tărtăria, Bat(alionul) 10 Vt.(Vânători)
 Mte.(Munte) în pădurea sud Sibișani. Detașamentele raportează nimic de semnalat (...).

1. Operațiuni. În cursul zilei de 30.8.1944, la orele 16,30 o incursiune moto a pătruns pe teritoriul nostru între Căianul și Ghirișul. După câteva schimburi de focuri incursiunea maghiară a fost capturată. În cursul nopții de 30/31.8., a avut loc în sectorul Tunel schimb de focuri de arme automate și branduri între trupele române și maghiare.

A.M.Ap.N., fond 352, dos. nr. 18, f. 54

LIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

Ziua de 31 august 1944

P(unctul de) C(omandă): Oarda de Jos.

I. SITUAȚIA: Schița nr 5.

II. OPERAȚIUNI:

1. Până în seara zilei, Grup(ul) 5 Vt. Munte a mărșăluit, ajungând până la ora 20,00 în noua zonă.

2. P.C., s-a instalat la ora 10,00 în Oarda de Jos, de unde Domnul Colonel Comandant însoțit de șeful de Stat Major și șefii Birourilor 3 și 4 și serv. Intendenței s-au dus la Alba Iulia unde au luat contact cu Statul Major al Corpului 6 Teritorial. În seara zilei, Domnul Colonel Comandant însoțit de șeful de Stat Major s-au dus din nou la Comandamentul Corpului 6 Teritorial, unde s-au prezentat Domnului General Comandant.

III. Diverse

1. Starea atmosferică: timp frumos.

2. Starea sanitară: bună.

Seful Bir(oului) 3 operații

Căpitan St. Dăncuș

A.M.Ap.N., fond 543, dos. nr. 53, f. 35

LIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI MUNTE, DIN

COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

La ora 7 dimineața, Batalionul a parcurs prima etapă 28 km, /râscrucea drumurilor Orăștie- Sebeș- Pian/, în condițiuni mai mult decât mulțumitoare, recruții deși cu tot echipamentul asupra lor, comportându-se foarte bine. D-I Sef de Stat Major și-a exprimat mulțumirea de felul cum a mărșăluit trupa. Până la ora 14,4, Batalionul a stat în repaus camuflat. La ora 15,45 s-a pus din nou în marș, spre zona de cantonare. La ora 17, trupa a intrat în cantonament, în dispozitivul arătat în schița anexă/dosar nr 30, pagina 81/.

A.M.Ap.N., fond 150, dos. nr. 4. f. 6

LV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

La ora 24, Batalionul pornește pe jos, cu destinația Oarda de Jos. Deoarece nu este loc, se cantonează în Oarda de Sus. (...).

A.M.Ap.N., fond 157, dos. nr. 5, f. 173-176

LVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI MUNTE, DIN
COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

La orele 10,15, Divizionul încolonat după Bat(alionul) 16 V(ânători) M(unte) se deplasează de la Orăștie cu direcția Oarda de Jos. Se mai primesc încă 2 Aruncătoare de 120 mm de la Bat(alionul) 10 V(ânători) M(unte), care intră în compunerea Bateriei de Aruncătoare, formând astfel o Baterie de 6 piese.

Divizionul se deplasează pe direcția Orăștie- Vințul de Jos unde ajunge la orele 9,00. Aici Divizionul face o haltă mare până la orele 15,00 pentru hrănirea și adăparea cailor, hrana oamenilor, după care se continuă drumul și se ajunge la Oarda de Jos la orele 16,00. Divizionul se instalează în cantonament. Marșul s-a executat în bune condițiuni. Timpul foarte frumos.

A.M.Ap.N., fond 597, dos. nr. 3, f. 2

**DOCUMENTS SUR LA PARTICIPATION DE L'ARMÉE ROUMAINE DANS LE
SUD - OUEST DE LA TRANSILVANIE, PENDANT LA GUERRE
ANTIHITLERISTE, DU 23 AU 31 AOUT 1944**

Résumé

On présente 56 différents extraits des documents militaire, provenant de diverses Journaux d'opération élaborés par de Grandes Unités et par de diverses subunités de l'armée roumaine, impliqué dans de diverses opérations militaires, dans le territoire du sud-ouest de la Transilvanie, entre le 23 et le 31 aout 1944.